

Příloha č.1

Vnitřní a vnější bezpečnost

Vnitřní bezpečnost

Vnitřní bezpečnost (ang. *internal security*) se zabývá především vnitřním bezpečnostním prostředím států (někdy se hovoří i o vnitřní bezpečnosti v rámci organizací složených z jednotlivých států).²¹⁴

Charakter vnitřní bezpečnosti lze dobře ilustrovat pomocí institucionálního rámce, jak uvádí M. Mareš:

*"Hans Jürgen Lange dokonce vymezuje vnitřní bezpečnost (fakticky však definuje spíše institucionální rámce vnitřní bezpečnostní politiky) jako systém státních institucí a zařízení, které jsou legitimovány ústavou a demokraticky zvolenými orgány, aby exekutivně vykonávaly veřejný mocenský monopol v rámci pravidel vymezených právem i za použití donucovacích prostředků. Vnitřní bezpečnost jako „politické pole“ odkazuje i na to, že na základech politické produkce se zde vedle exekutivních institucí (jako jsou např. policie nebo státní zastupitelství) podílejí i další aktéři, jako jsou ministerstva vnitra, parlamentní instituce (výbory pro vnitřní bezpečnost, kontrolní orgány vnitřních tajných služeb), politické strany (např. jejich odborné komise) i organizované zájmové skupiny (např. v některých zemích existující policejní odbory)."*²¹⁵²¹⁶

Ministerstvo vnitra ČR ve svém Výkladovém slovníku krizového řízení a obrany státu nedefinuje pojem "vnitřní bezpečnost", ale definuje "vnitřní bezpečnost státu", vzhledem ke skutečnosti, že v našem kontextu budeme hovořit převážně o státu a vnitřní bezpečnost se zásadně týká hlavně státu, lze se spokojit i s touto definicí, která stanoví, že vnitřní bezpečnost státu je:

"Stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř a kdy je tento stát k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten. Je to rovněž souhrn vnitřních bezpečnostních podmínek a legislativních norem a opatření, kterými stát zajišťuje demokracii, ekonomickou prosperitu

²¹⁴ Mareš, M. In. Zeman, P. a kol.: Česká bezpečnostní terminologie. Výklad základních pojmů. Brno: Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002, s. 16.

²¹⁵ Lange, H.-J.: Innere Sicherheit im politischen System der Bundesrepublik Deutschland. 1. Auflage, Opladen: Leske + Budrich, 1999, s. 16.

²¹⁶ Mareš, M. In. Zeman, P. a kol.: Česká bezpečnostní terminologie. Výklad základních pojmů. Brno: Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002, s. 16.

a bezpečnost občanů, a jimiž stanoví a prosazuje normy morálky a společenského vědomí."²¹⁷

M. Mareš pak definuje samostatnou vnitřní bezpečnost následovně:

*"Vnitřní bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující objekt (zpravidla národní stát, popř. mezinárodní organizaci) a jeho zájmy akcemi zevnitř a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten. Hrozby demokratickému národnímu státu i jeho opatření proti nim se přitom týkají ohrožování demokratického politického systému od extremistů, sociálního systému od masové kriminality, hospodářství od korupce a ekonomické kriminality a sociálního, hospodářského a politického systému celkově od organizovaného zločinu."*²¹⁸

Lze operovat s oběma definicemi, přesto pro systematickosti a pořádek mám za to, že pokud budeme hovořit o vnitřní bezpečnosti, bude vhodné vycházet z posledně uvedené definice, kdy objektem bude sice zpravidla stát, ale může jím být i subjekt jiný, jehož součástí je např. množina států.

Vnější bezpečnost

Vnější bezpečnost (ang. *external security*) není zcela jasným protipólem vnitřní bezpečnosti, oba termíny se navíc překrývají, kdy mnohé hrozby vnitřní bezpečnosti nabývají rozměru mezinárodního a působí tak i na vnější bezpečnost.²¹⁹

Pokud jsme vymezili vnitřní bezpečnost i za pomoci institucí, které ji zajišťují, lze tak činit i u bezpečnosti vnější, kdy dominantní roli hraje armáda. Jak uvádí Mareš (2002), do konce studené války byla vnější bezpečnost vnímána především jako vojenská bezpečnost před útokem nepřátelské armády. Po konci studené války a minimalizaci možnosti vojenského konfliktu pro Západ, se pak začalo hovořit i o nevojenských hrozbách, které ovlivňují bezpečnost zvenčí. Jedná se pak především o hrozby ekologické, migrační apod.²²⁰

²¹⁷ Ministerstvo vnitra České republiky, odbor bezpečnostní politiky: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu [citováno 19. února 2009]. Dostupný z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/udalosti/slovník/slovicka/329_odbor_info.html.

²¹⁸ Mareš, M. In. Zeman, P. a kol.: Česká bezpečnostní terminologie. Výklad základních pojmů. Brno: Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002, s. 17.

²¹⁹ Mareš, M. In. Zeman, P. a kol.: Česká bezpečnostní terminologie. Výklad základních pojmů. Brno: Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002, s. 17-18.

²²⁰ Mareš, M. In. Zeman, P. a kol.: Česká bezpečnostní terminologie. Výklad základních pojmů. Brno: Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002, s. 18.

Stejně jako v předchozím případě, nedefinuje Ministerstvo vnitra ČR vnější bezpečnost samostatně, ale uvádí definici vnější bezpečnosti státu jako:

*"Stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zvnějšku a kdy je tento stát k eliminaci existujících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a ochoten. Hrozby mohou být vojenské nebo ekonomické povahy, mohou mít charakter migrační vlny apod. Je to také souhrn mezinárodněpolitických, ekonomických a vojenských vztahů státu s okolními státy a koalicemi, jejichž prostřednictvím prosazuje své státní zájmy."*²²¹

M. Mareš pak uvádí definici pojmu vnější bezpečnost takto:

*"Vnější bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby zvnějšku pro objekt (zpravidla národní stát, popř. mezinárodní organizaci) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních vnějších hrozeb efektivně vybaven a ochoten."*²²²

Pro výběr vhodné definice pro tuto práci pak platí to, co bylo uvedeno ve výkladu pojmu vnitřní bezpečnosti a tedy vhodnější se jeví definice posledně jmenovaná, neboť nebudeme hovořit jen o bezpečnosti státu jako samostatného subjektu.

²²¹ Ministerstvo vnitra České republiky, odbor bezpečnostní politiky: Výkladový slovník krizového řízení a obrany státu [citováno 19. února 2009]. Dostupný z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/udalosti/slovník/slovicka/324_odbor_info.html.

²²² Mareš, M. In. Zeman, P. a kol.: Česká bezpečnostní terminologie. Výklad základních pojmů. Brno: Ústav strategických studií vojenské akademie v Brně, 2002, s. 18.

Příloha č.2

Strategické a další významné zájmy

„Strategické zájmy. Naplňování strategických zájmů slouží k ochraně životních zájmů. Zároveň slouží k zajištění společenského rozvoje a prosperity ČR. K jejich prosazování jsou voleny přístupy a prostředky přiměřené situaci.

Strategické zájmy ČR jsou zejména:

- bezpečnost a stabilita – především v euroatlantickém prostoru;
- zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivnosti OSN;
- pevná transatlantická vazba v rámci NATO a budování strategického partnerství mezi NATO a EU;
- komplementární rozvíjení obranných schopností NATO a EU;
- rozvíjení role OBSE v oblasti prevence ozbrojených konfliktů, stabilizace a demokratizace;
- potírání mezinárodního terorismu;
- snižování rizika šíření zbraní hromadného ničení (ZHN) a jejich nosičů;
- eliminace organizovaného zločinu a nelegální migrace;
- snížení rizika napadení území ČR zbraněmi hromadného ničení – pomocí raket či jiných prostředků;
- podpora regionální spolupráce;
- zajištění ekonomické bezpečnosti ČR prostřednictvím posilování globální ekonomické stability, diverzifikací zdrojů strategických surovin, výrobků, služeb, zdrojů a forem kapitálových toků a ochrany strategických infrastruktur;
- posilování konkurenceschopnosti domácího obranného průmyslu a zajištění adekvátní úrovně strategických rezerv;
- podpora šíření svobody a demokracie a principů právního státu.

Další významné zájmy. Účelem naplňování dalších významných zájmů je přispět k zajištění životních a strategických zájmů, zvyšování kvality života občanů ČR a efektivity veřejné správy.

Mezi další významné zájmy zejména patří:

- snižování ekonomické a sociální nerovnováhy mezi Severem a Jihem;
- ochrana životního prostředí a prosazování principů trvale udržitelného rozvoje;

- snižování kriminality a zejména eliminování korupce, nelegálních obchodů a daňových úniků;
- potlačování extremismu včetně eliminace jeho příčin a vytváření podmínek pro multikulturní, tolerantní a občanskou společnost;
- zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví, a v této souvislosti posilování spolupráce státní správy a samosprávy a občanů ČR;
- podpora vědecko-technického rozvoje s důrazem na nové technologie s vysokou přidanou hodnotou inovace;
- rozvíjení technických a technologických schopností při ochraně a přenosu utajovaných informací;
- prevence a příprava na nepředvídatelné živelní, ekologické či průmyslové havárie a katastrofy;
- prevence a příprava na nepředvídatelný vznik a šíření nakažlivých smrtelných chorob."²²³

²²³ Vláda České republiky: Bezpečnostní strategie České republiky, Praha, 2003, s. 6-7.

Příloha č.3

Role dalších orgánů a samosprávy

Rašek a kol. (2007)

Ministerstvo obrany a další orgány

Ministerstvo obrany dle ustanovení § 6 odst.1 ZOČR vykonává především tyto činnosti:

- navrhuje vládě základní opatření k přípravě a organizování obrany státu (obránné koncepce, formuluje požadavky k zajištění obrany)
- odpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje jeho přípravu (tato činnost tedy obsahuje funkci managementu plánování a organizování)
- odpovídá za zabezpečení mobilizace ozbrojených sil
- vede soubornou evidenci věcných prostředků určených k zabezpečení ozbrojených sil
- přezkuvuje prostřednictvím svých orgánů přípravu mobilizace ozbrojených sil
- řídí přípravu občanů k obraně státu (příprava občanů k obraně státu je součástí plánů obranného plánování)
- může uplatňovat stanoviska k politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentace z hlediska zájmů obrany České republiky.

Dle ustanovení § 6 odst.2 ZOČR další ministerstva a jiné ústřední správní úřady k zajišťování obrany státu v oboru své působnosti:

- vyhodnocují mezinárodněpolitickou situaci a navrhují potřebná opatření k zajišťování obrany státu
- plánují podle rozhodnutí vlády opatření k zajišťování obrany státu včetně jejich finančního zabezpečení a realizují je
- odpovídají za výstavbu, provoz a údržbu objektů důležitých pro obranu státu
- plní úkoly k zajišťování obrany státu podle rozhodnutí vlády

Role samosprávy při zajišťování obrany ČR

Ačkoliv samospráva je středobodem zájmu studia krizového managementu především v souvislosti se stavem nebezpečí a nouzovým stavem, hraje samospráva důležitou roli také v případech vojenských krizových stavů. ZOČR tak vymezuje činnost krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.

Krajské úřady k zajišťování obrany ČR přispívají především touto činností.

- vyhodnocují objekty, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být napadeny, a navrhuji vládě prostřednictvím Ministerstva obrany, způsob jejich ochrany
- plánují podle rozhodnutí vlády opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatel, fungování státní správy a samosprávy a zabezpečení mobilizace ozbrojených sil za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu
- stanovují a realizují opatření k zabezpečení mobilizace ozbrojených sil podle rozhodnutí Ministerstva obrany a plní další nezbytná opatření k obraně státu
- řídí evakuaci obyvatel a zabezpečují jejich nezbytné životní potřeby
- plní úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí ministerstva
- vedou soubornou evidenci o určených věcných prostředcích a jejich vlastnících a o fyzických osobách určených za stavu ohrožení státu a za válečného stavu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci
- zabezpečují podle požadavků obcí přípravu občanů k obraně státu

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností k obraně ČR vykonávají především úkoly plynoucí z výše vymezených činností Krajských úřadů, kdy příslušné Obecní úřady tyto činnosti vykonávají na lokální úrovni, přesto aspoň k některým úkolům:

- vedou evidenci o vhodných věcných prostředcích, které lze využít pro potřeby zajišťování obrany státu
- vedou evidenci nezbytných osobních údajů o fyzických osobách, které lze určit pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci; zvláště vedou evidenci osobních údajů zdravotnických pracovníků, v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem, pro doplnění ozbrojených sil za válečného stavu
- rozhodují o povolání fyzických osob které mají trvalý pobyt v jejich obvodu k pracovním výpomocím a k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu a za válečného stavu
- ukládají sankce za nesplnění povinnosti
- rozhodují o vyvlastnění ve zkráceném řízení za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu

Příloha č.4

Struktura bezpečnostního systému České republiky

Orgány a instituce s celorepublikovou působností:

- **Orgány moci zákonodárné:**
 - **Parlament ČR tvořený Poslaneckou sněmovnou a Senátem a jejich kanceláře**
 - **Ústavní soud (částečně)**
- **Orgány moci výkonné:**
 - **prezident republiky a jeho kancelář**
 - **vláda**
 - **ministerstva:**
 - Ministerstvo zahraničních věcí
 - Ministerstvo obrany
 - Ministerstvo vnitra
 - Ministerstvo spravedlnosti
 - Ministerstvo financí
 - Ministerstvo práce a sociálních věcí
 - Ministerstvo průmyslu a obchodu
 - Ministerstvo zemědělství
 - Ministerstvo dopravy a spojů
 - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
 - Ministerstvo zdravotnictví
 - Ministerstvo životního prostředí
 - **další ústřední správní úřady:**
 - Správa státních hmotných rezerv (SSHR),
 - Státní úřad pro jadernou bezpečnost,
 - Český báňský úřad,
 - Energetický regulační úřad.
 - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,
 - Komise pro cenné papíry,
 - Úřad pro veřejné informační systémy,
 - Národní bezpečnostní úřad,
 - **státní orgány a instituce s celostátní působností:**

- Česká národní banka
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Státní veterinární správa
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Český červený kříž apod.
- **krizové mezirezortní koordinační, pracovní a poradní orgány:**
 - Bezpečnostní rada státu
 - Výbor pro obranné plánování
 - Výbor pro civilní nouzové plánování
 - Výbor pro zpravodajskou činnost
 - Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky
 - Ústřední krizový štáb
 - Ústřední povodňová komise
 - Ústřední nákazová komise
- **Orgány moci soudní:**
 - Ústavní soud
 - Nejvyšší soud
 - Nejvyšší správní soud
 - Vrchní soud
- **Ozbrojené síly:**
 - Armáda ČR
 - Hradní stráž
 - Vojenská kancelář prezidenta republiky
- **Ozbrojené bezpečnostní sbory:**
 - Policie ČR
 - Vězeňská stráž
 - Justiční stráž
 - Parlamentní stráž
 - Celní a finanční stráž
 - Vojenská policie (částečně)
- **Zpravodajské služby:**
 - Bezpečnostní informační službu

- **Úřad pro zahraniční styky a informace**
- **Vojenské zpravodajství tvořené Vojenskou zpravodajskou službou a Vojenským obranným zpravodajstvím**
- **Záchranné sbory a služby:**
 - **Hasičský záchranný sbor**
 - **Báňské záchranné sbory**
 - **Zdravotnická záchranná služba**
 - **Letecká pátrací a záchranná služba**

Orgány a instituce s krajskou působností:

- **Orgány moci výkonné:**
 - **orgány územní samosprávy:**
 - zastupitelstvo kraje (hl.m. Prahy)
 - rada kraje (hl.m. Prahy)
 - hejtman kraje, primátor hl.m. Prahy
 - **správní úřady:**
 - krajský úřad, magistrát hl.m. Prahy
 - krajská hygienická stanice
 - obvodní báňský úřad (pouze ve vybraných lokalitách)
 - celní ředitelství
 - krajské státní zastupitelství
 - **krizové koordinační a pracovní orgány:**
 - bezpečnostní rada kraje
 - krizový štáb kraje
 - povodňová komise uceleného povodí
 - **Orgány moci soudní:**
 - krajský soud a Městský soud v Praze
 - **Ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a služby:**
 - velitelství územní obrany
 - krajská správa Policie ČR
 - hasičský záchranný sbor kraje
 - územní středisko zdravotnické záchranné služby

- revírní báňská záchranná stanice (pouze ve vybraných lokalitách)
- střediska Horské služby (pouze ve vybraných lokalitách)
- střediska Speleologické záchranné služby (pouze ve vybraných lokalitách)
- střediska Vodní záchranné služby (pouze ve vybraných lokalitách)

Orgány a instituce s okresní působností:

- **Orgány moci výkonné:**
 - **správní úřady:**
 - okresní úřad, magistráty měst Plzeň, Brno a Ostravy
 - okresní hygienická stanice
 - okresní veterinární správa
 - celní úřad
 - finanční úřad
 - okresní státní zastupitelství
 - **krizové koordinační a pracovní orgány:**
 - bezpečnostní rada okresu
 - krizový štáb okresu
 - povodňová komise okresu
 - okresní nákazová komise
- **Orgány moci soudní:**
 - okresní soud a Městský soud v Brně
- **Ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory a záchranné sbory a služby:**
 - územní vojenská správa
 - okresní ředitelství Policie ČR
 - okresní středisko zdravotnické záchranné služby
 - inspektoráty celní a finanční stráže

Orgány a instituce s obecní a místní působností:

- **Orgány moci výkonné:**
 - **orgány územní samosprávy:**

- zastupitelstvo obce (města, městské části, městského obvodu, statutárního města)
- rada obce (města, městské části, městského obvodu, statutárního města)
- starosta obce (města, městské části, městského obvodu), primátor statutárního města
- **správní úřady:**
 - obecní (městský, městské části, městského obvodu) úřad
 - magistrát statutárního města
- **krizové koordinační a pracovní orgány:**
 - bezpečnostní rada obce
 - krizový štáb obce
 - povodňová komise obce
- **Ozbrojené bezpečnostní sbory a služby, záchranné služby:**
 - **místní oddělení Policie ČR**
 - **městská a obecní policie**
 - **soukromé bezpečnostní služby**
 - **místní výjezdová skupina zdravotnické záchranné služby**
 - **závodní báňská záchranná stanice**
 - **horská služba**
 - **vodní záchranná služba**
 - **speleologická záchranná služba**
 - **kynologická služba apod.**
- **Havarijní služby zahrnutí pohotovostní služby provozovatelů rizikových činností, dodavatelů energie, plynu, vody, poskytovatelů dopravních, komunikačních, informačních aj. služeb apod.,**
 - další orgány a instituce zahrnují např. zdravotnická zařízení, veterinární zařízení apod.²²⁴

²²⁴ Rašek, A. a kol. Tvorba základů bezpečnostní vědy. Vojenské rozhledy, 2007, č. 1, s. 27 – 30.